

TÁMOP-4.1.1.F-14/1/KONV-2015-0006

SZTE TTIK, KTCS, 1a) Duális és moduláris
képzésfejlesztés a mesterképzéshez

Enolok, enolátok készítése és reakciói

Pálinkó István, egyetemi tanár

SZÉCHENYI 2020

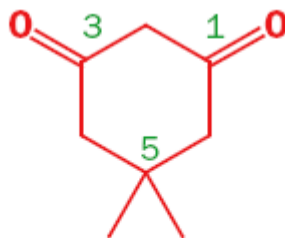
MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Valamilyen okból kell nekünk egy vegyület, amelyet dimedonnak hívnak. Mit tegyünk, elme-
gyünk egy bótba (legalább egy közepes TESCO kell, de még jobb az Aldrich Chemical Co),
és veszünk.

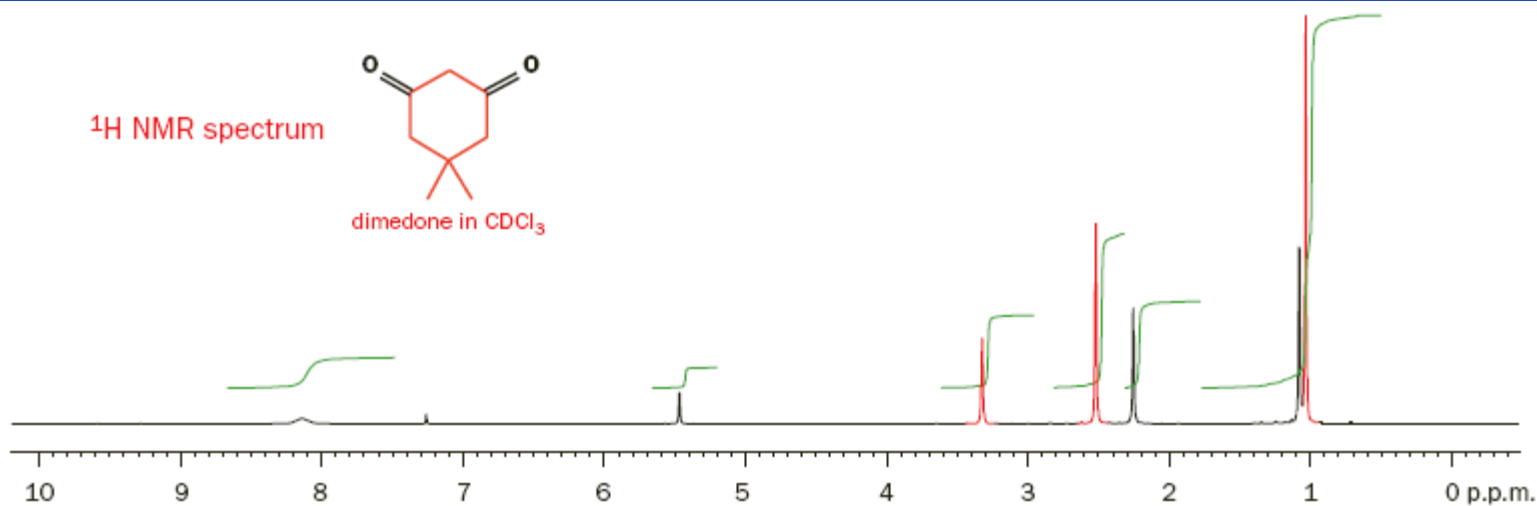
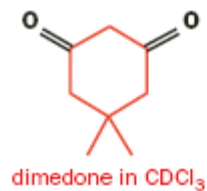

"dimedone"

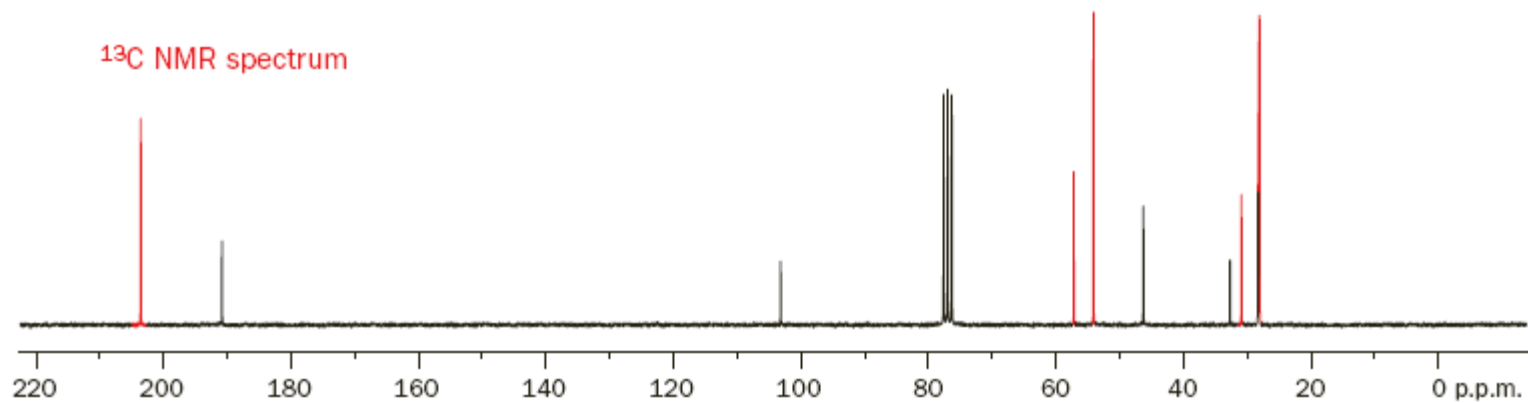
5,5-dimethylcyclohexane-1,3-dione

Azt mondták, hogy a vegyület tiszta, nade azért nézzük meg, hogy nem vágta-e át ben-
nünket, és vegyük fel az anyag ^1H és ^{13}C NMR spektrumait.

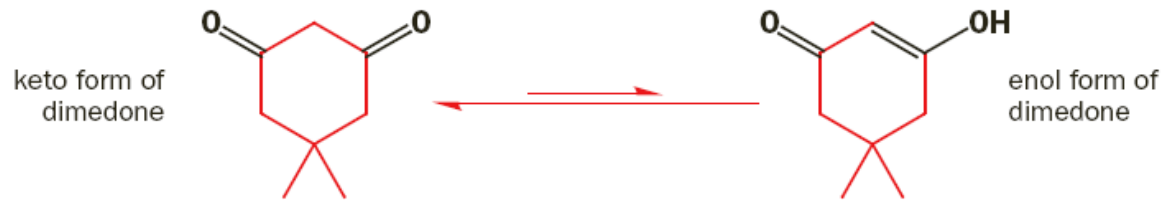
¹H NMR spectrum

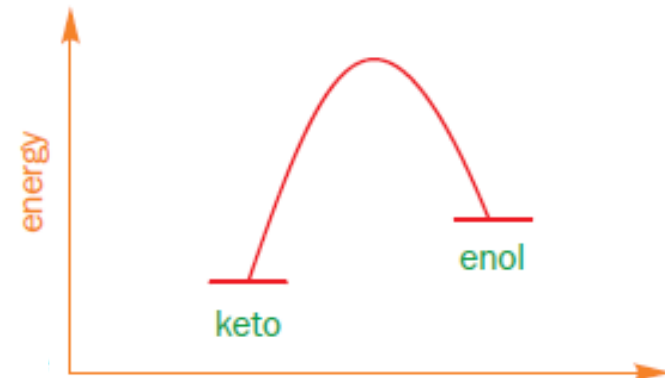
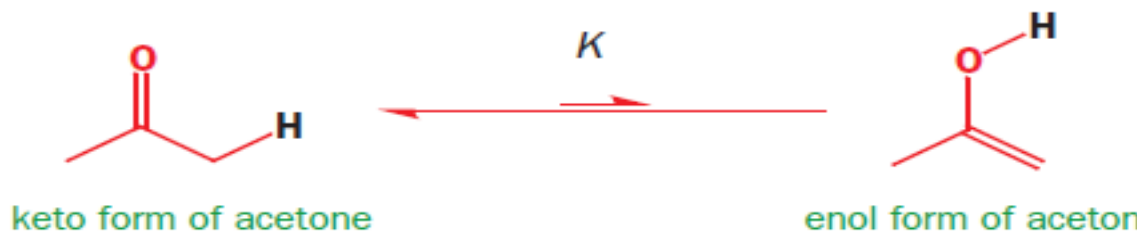
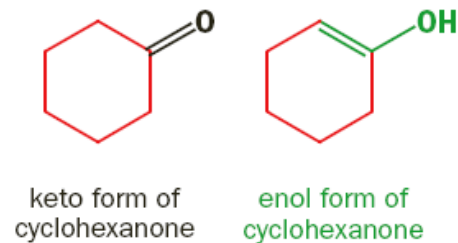
¹³C NMR spectrum

Hát ez gáz, ez több mint egy vegyület. Ezt megszívtuk, vagy mi vagyunk a hülyék (finomabban: nem elégséges a szerves kémiai ismeretanyagunk)?

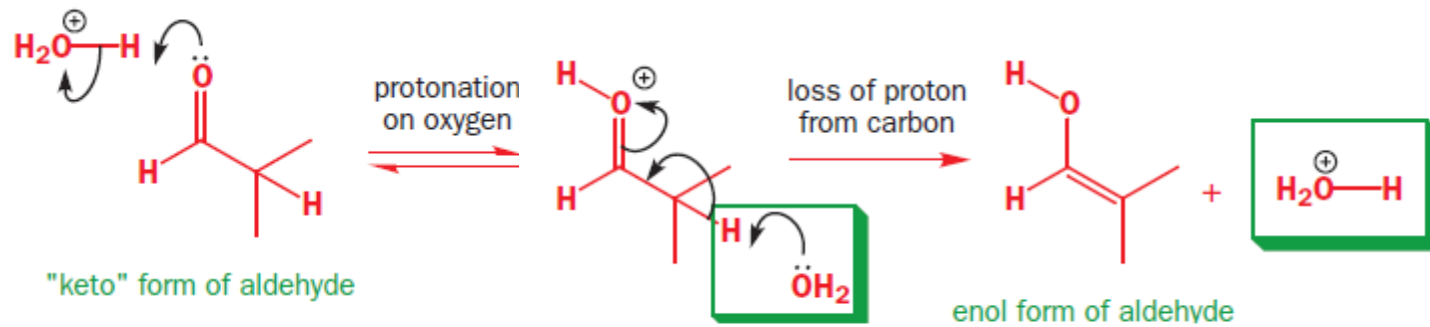

enol-oxo tautoméria (különleges izoméria: az izomerek egyensúlyt tartanak egymással)

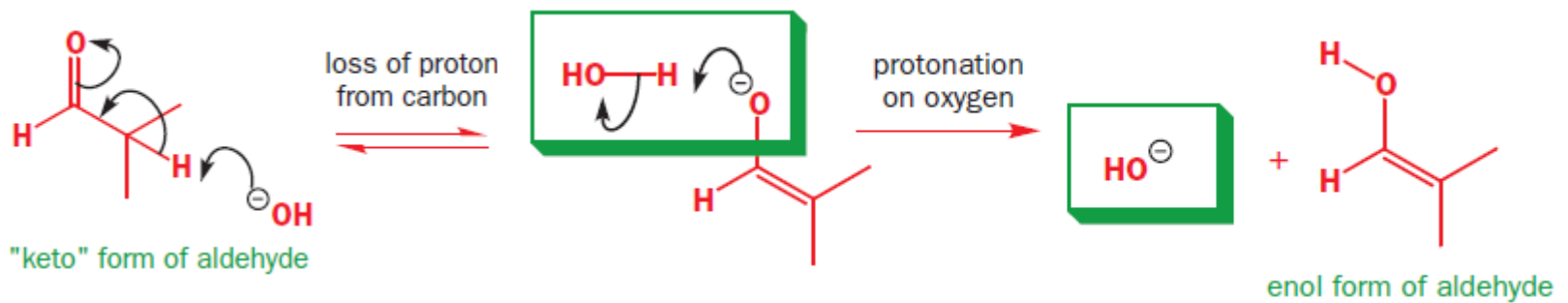

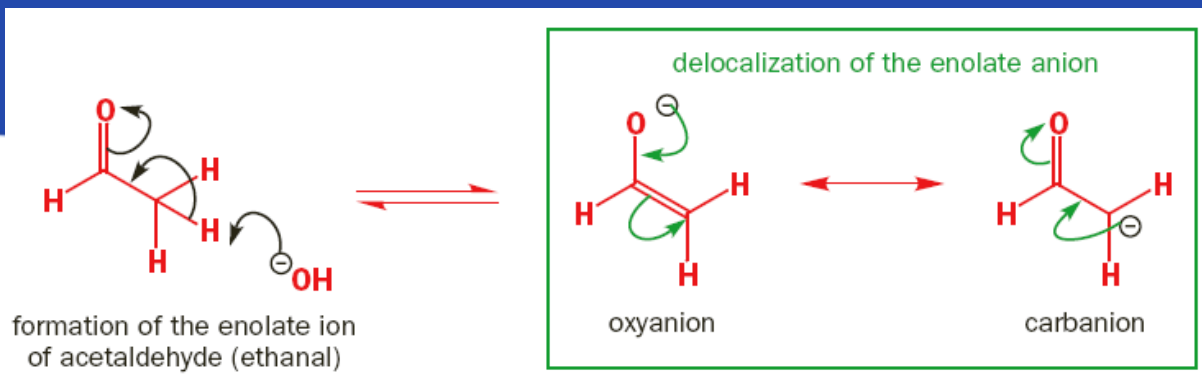
az egyensúly mindenképp beáll, de a beállást lehet gyorsítani

acid-catalysed enolization of an aldehyde

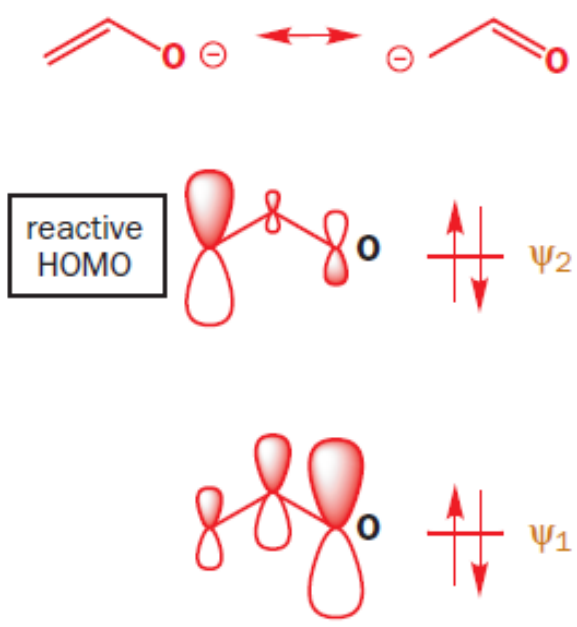
base-catalysed enolization of an aldehyde

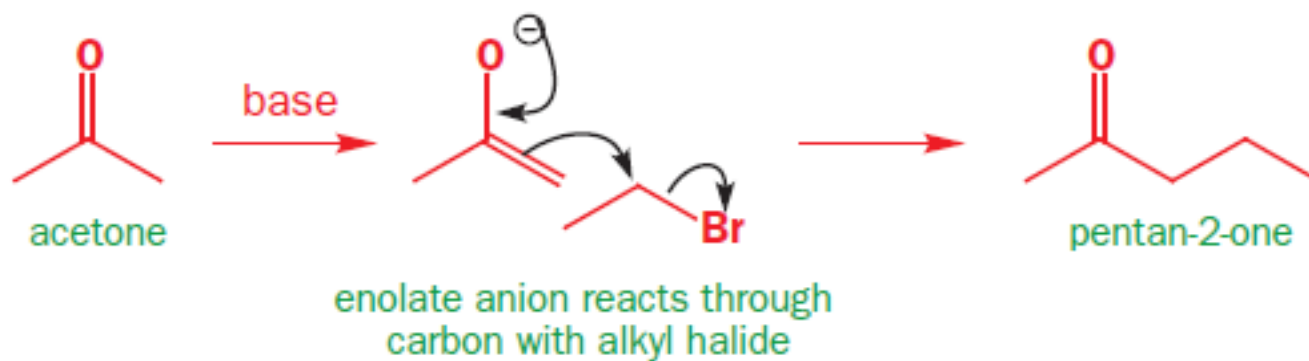
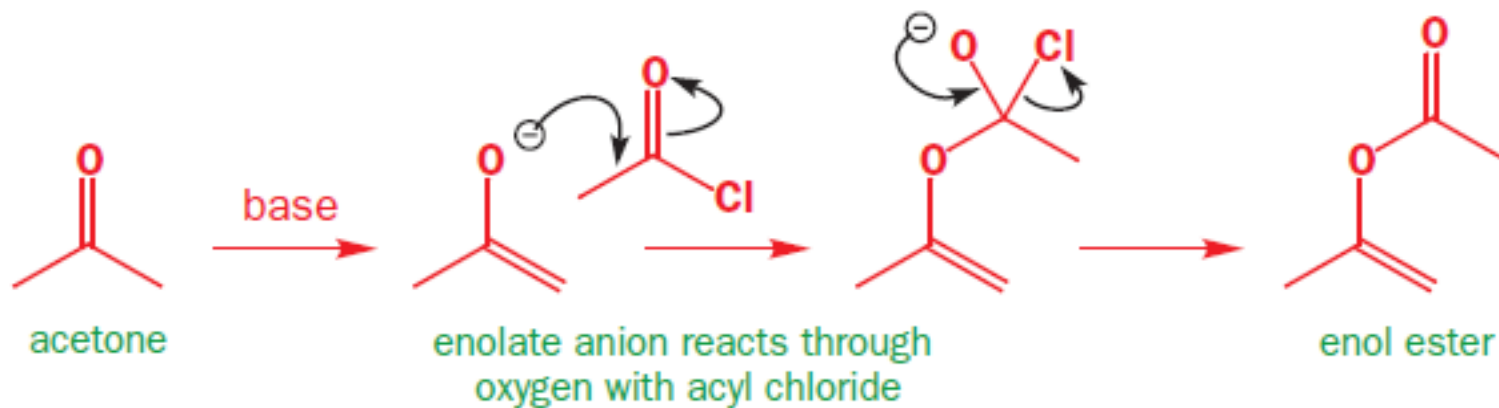

melyik "végén" fog reagálni az enolát ion?

populated π orbitals of the enolate anion

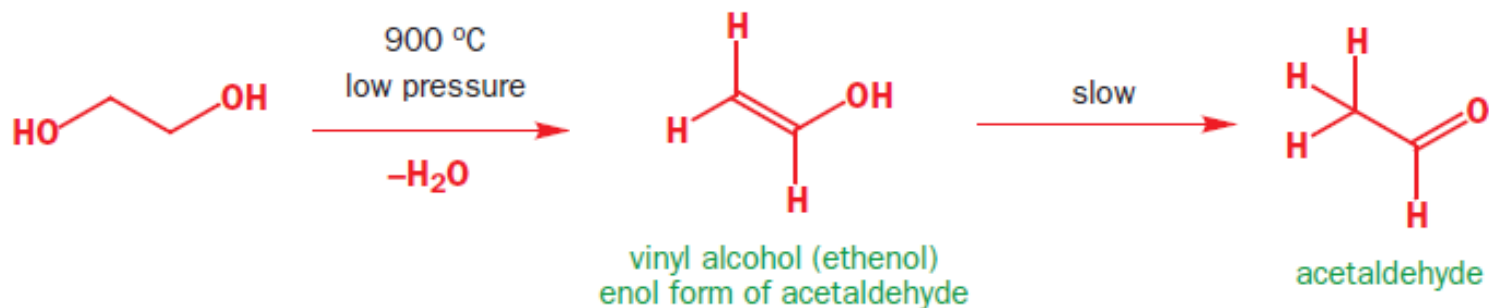

az oxigénatom hordozza a negatív töltés többségét (nagyobb EN, mint a szénatomé), a szénatom pedig a HOMO többségét – másként az oxigénatom kemény (hard) nukleofil centrum, míg a szénatom puha (soft)

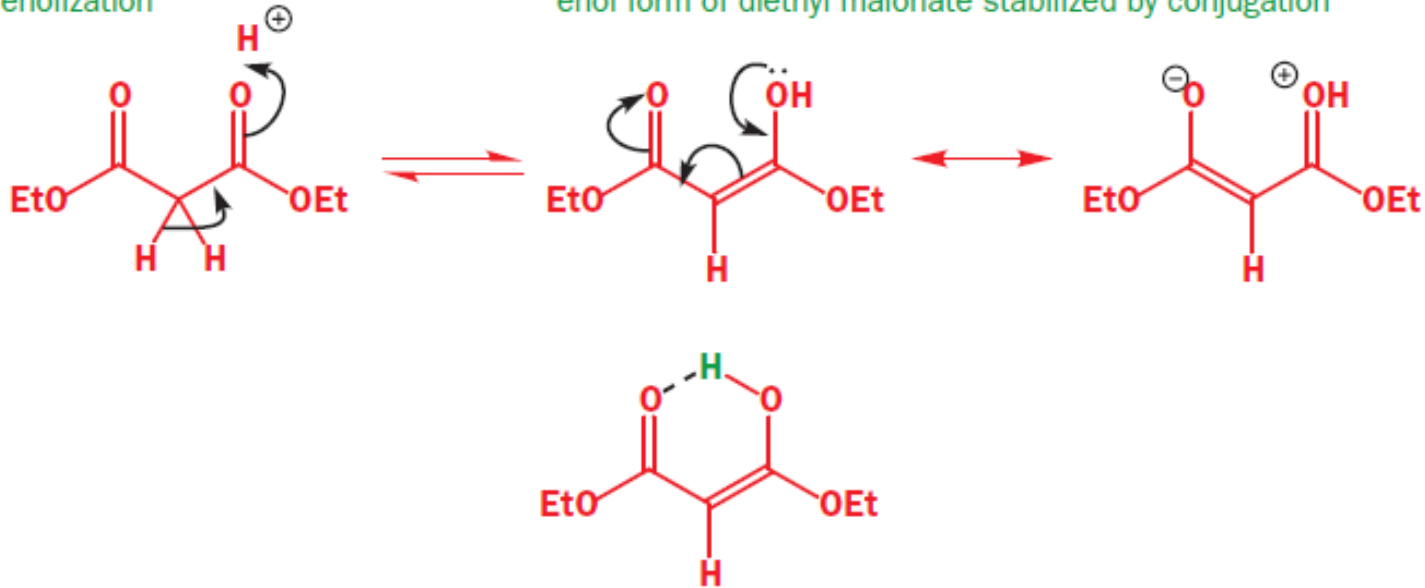
általában az oxo forma stabilisabb, de nem mindig

kinetikailag stabilis enolok – szigorúan semleges közegben az oxo formává alakulás lassú

termodinamikailag stabilis enolok

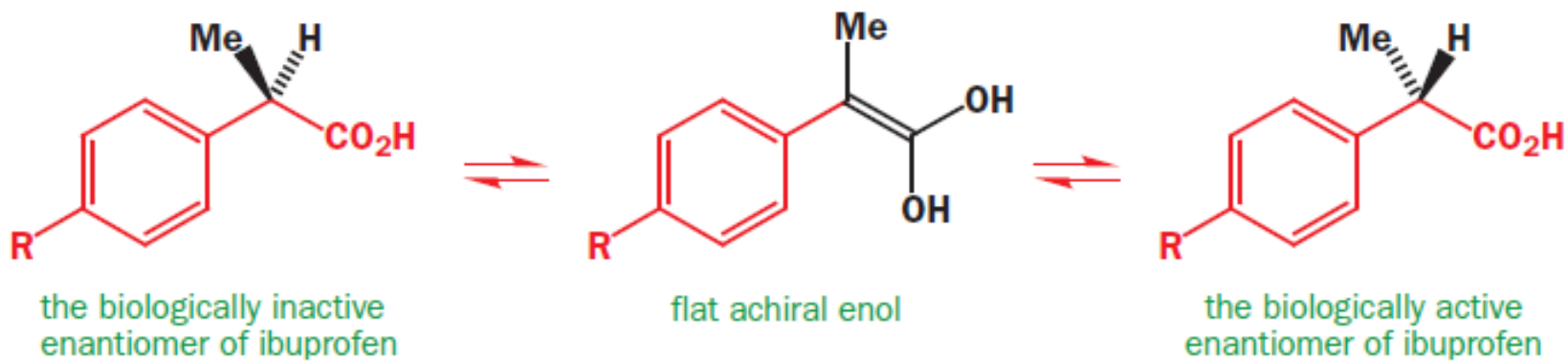
enolization

enol form of diethyl malonate stabilized by an intramolecular hydrogen bond

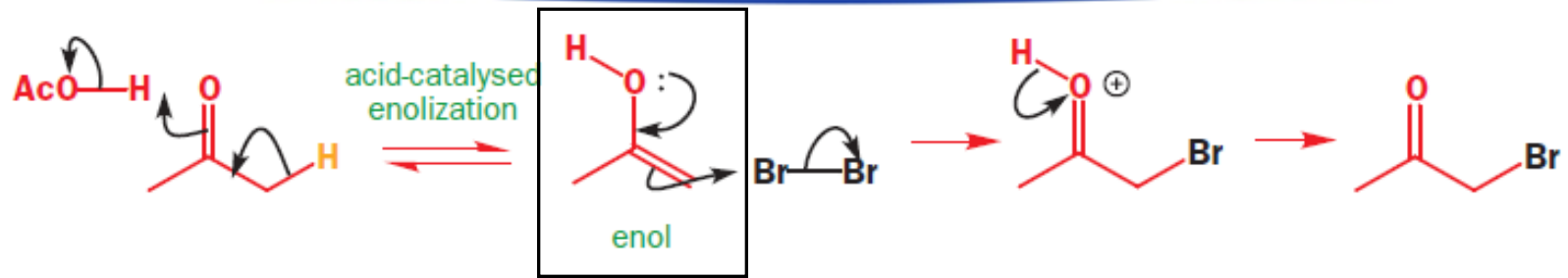

az enolizáció egyik érdekes következménye lehet a racemizáció

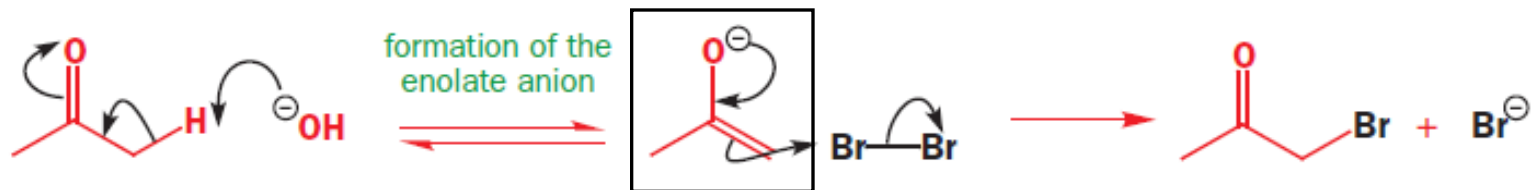

reakciók

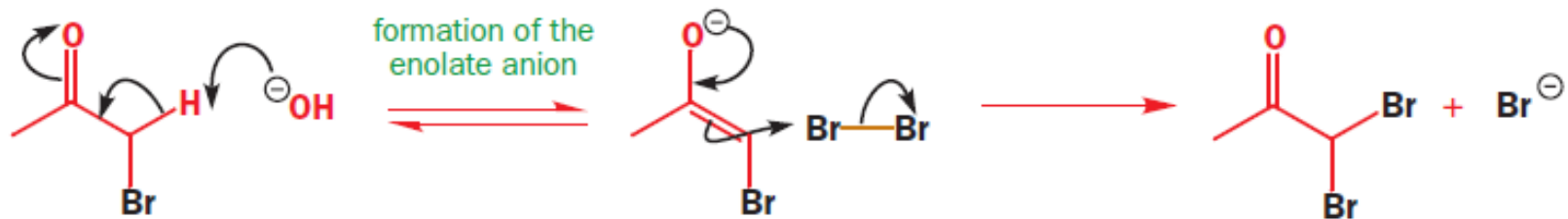
savkatalizálta halogénezés

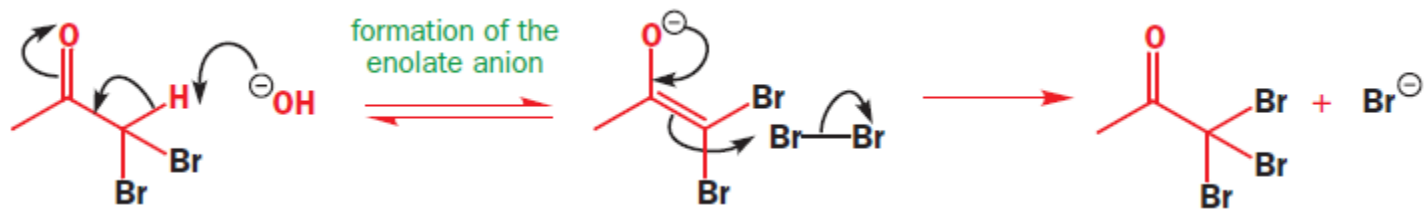
halogénezés bázikus közegben – sztöchiometrikus mennyiségű bázis szükséges

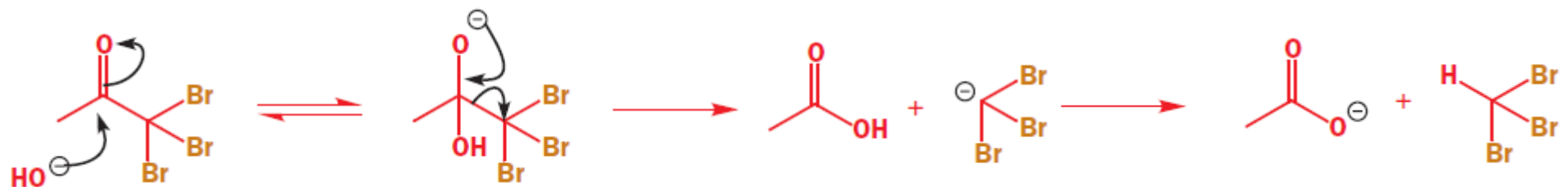
de

sőt

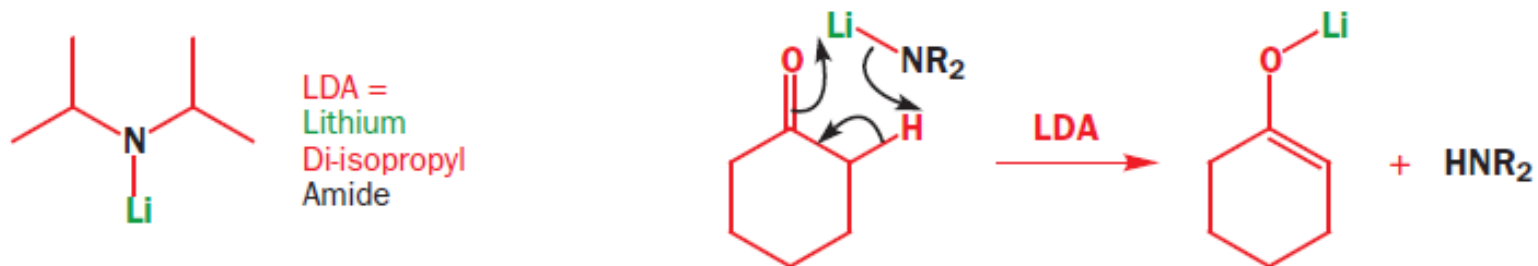

ráadásul

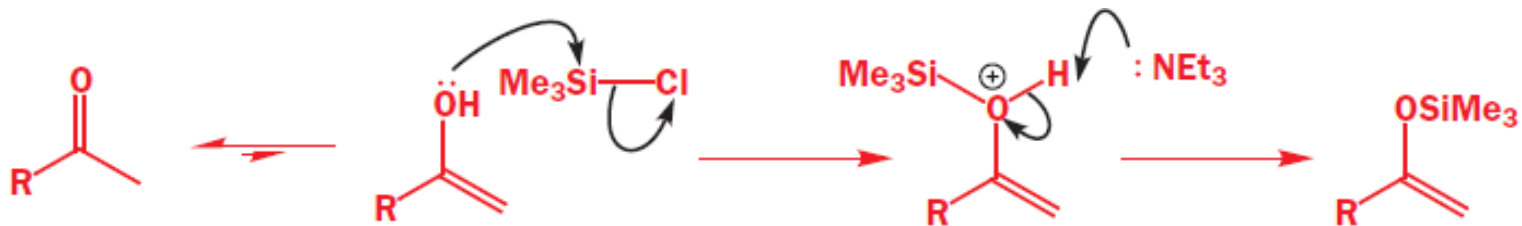
enol ekvivalensek készítése

lítium-enolát

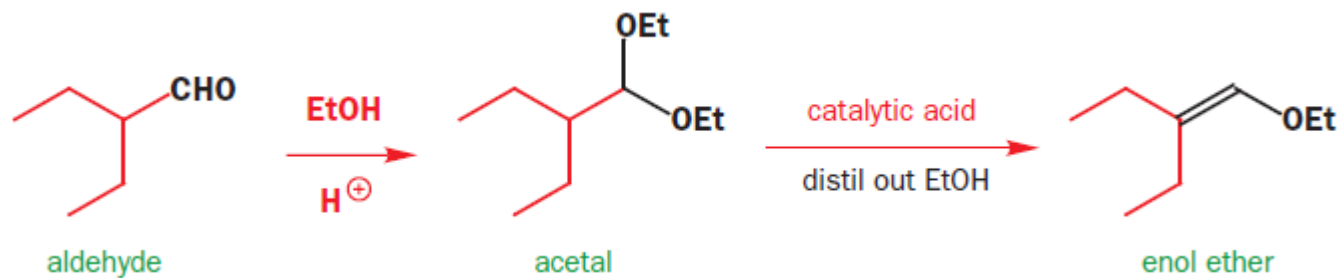

nukleofil addíció nem történhet, mert túl nagy térkitöltésű az anion

szilil-enoléter

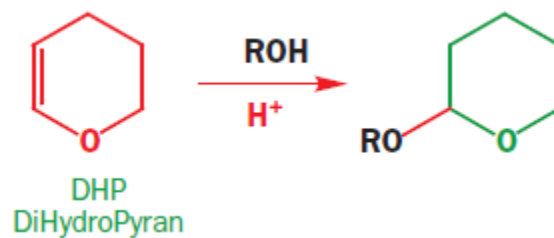

enoléter

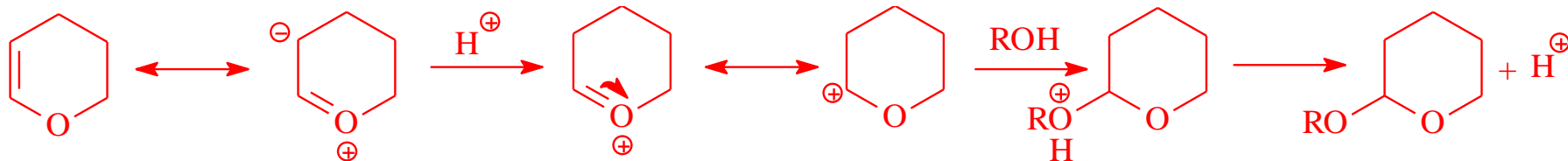

enol ekvivalensek reakciói

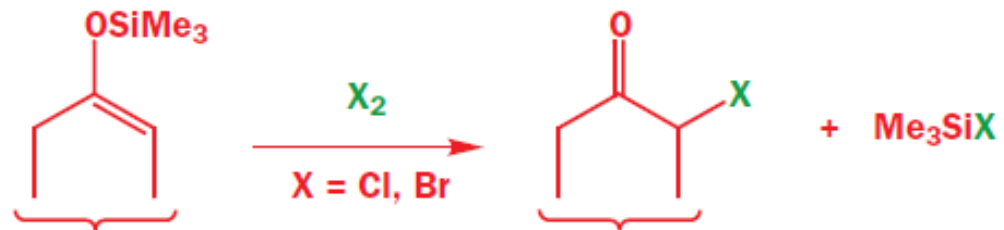
alkoholízis (hidrolízis, ha R=H)

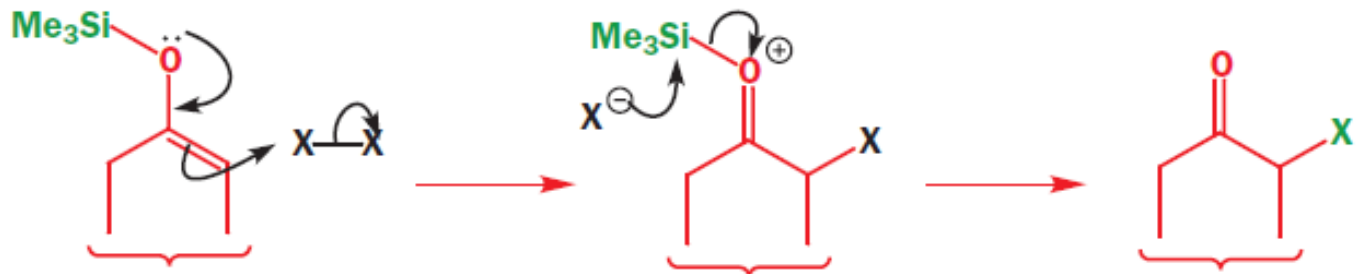
mechanizmus

halogénezés

mechanizmus

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE